

“ROMA'DAKİ ORTA DOĞU KOLLOKYUMU, 24-26 Eylül 1979”

Doç. Dr. Ömer KÜRKCÜOĞLU

I. Toplantının Genel Niteliği

İtalyan-Arap Dostluk Derneği'nin Fransa, İsviçre gibi başka birkaç Batı Avrupa ülkesindeki benzer (yani genel olarak Araplara yakın) derneklerle birlikte 24-26 Eylül 1979'da Roma'da düzenlediği “Filistin Halkının Ulusal Hakları ve Orta Doğu'da Barış” başlıklı Kollokyum'a, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansına taraf olan ülkelerden katılımcılar çağırılmıştı. Ayrıca İsrail, Batı Şeria ve FKÖ'nden de temsilciler katıldılar.

Katılan ülkeler şunlardı : B. Almanya, Belçika, Fransa, İngiltere, İrlanda, İspanya, Malta, Norveç, Portekiz, Türkiye, Yugoslavya, Yunanistan, ABD. “Sosyalist Avrupa” başlığı altında : D. Almanya, Bulgaristan, Çekoslovakya, Macaristan, Polonya, Romanya, SSCB. Ayrıca : FKÖ, İsrail ve Batı Şeria.

Toplantıyı düzenleyen Komite, İtalyan Hıristiyan Demokrat Partisinden bir üyenin başkanlığında olmakla birlikte, Komünist Parti ve Sosyalist Parti'den ve üniversite mensuplarından da oluşmaktadır. Aynı biçimde, öteki ülkelerin katılımcıları da genellikle çeşitli görüşteki siyasal partileri temsil ettikleri gibi, ayrıca aralarında tarafsız üniversite üyeleri de vardı.

Toplantının temel özelliği, ilk defa FKÖ temsilcileriyle İsrail temsilcilerinin aynı çatı altında biraraya gelmeleri oldu. Özellikle İtalyan konuşmacılar bu noktaya sürekli dikkati çektiler. Toplantının bu “ilk olmak” özelliğidir ki, ona daha sonra, konuyla ilgili çevrelerde tarihi sıfatını kazandırmıştır. (1)

(1) The Middle East, No. 61, November 1979, s. 38.

Son ana kadar FKÖ adına Siyasî Daire Başkanı Faruk Kaddumi'nin katılacağı ilân edildiği halde, "BM'deki yoğun çalışmaları" gerekçesiyle (fakat aslında öğrendiğimize göre, o günlerde Roma'da Uluslararası Yahudi Konseyi Başkanı Goldmann'la görüşmesi beklenen FKÖ Yürütme Kurulu Başkanı Yaser Arafat'ın İtalyan Hükümetinden resmî dâvet alamaması üzerine gelmekten vazgeçmesi karşısında ve ayrıca o sırada Güney Lübnan'daki İsrail saldırıları dolayısıyla) Faruk Kaddumi yerine, FKÖ heyetinin başkanlığını FKÖ Yürütme Kurulu'nun Avrupa işleriyle sorumlu üyesi Ahmed Daccani yaptı. İsrail'li temsilciler ise genellikle Knesset'in sol kanat üyeleriydi.

Toplantıya İtalyan basını ve radyo-televizyonu geniş yer verdi. İtalya'nın (ve o kanalla da AET'nin) FKÖ aracılığıyla Arap ülkeleriyle ilişkilerini güçlendirmek çabasında olduğu açıkça kendini hissettirdi. Toplantıya, FKÖ'den başka Arap ülkelerinin çağrılmaması da ilgi çekiciydi. Başka Arap ülkelerinin çağrılması halinde, Mısır'ın çağrılıp çağrılmaması gibi sorunlar ortaya çıkacak, İsrail'le yeniden tartışmalı bir ortam doğabilecek, toplantı sekteye uğrayabilecekti. FKÖ de öteki Arap ülkelerinin çağrılmamasını kabullenmiş göründü. Avrupa ülkelerinin Filistin sorununa gösterdikleri son yakınlık —nedeni ve derecesi ne olursa olsun— FKÖ açısından çok önem taşımaktaydı.

II. Toplantıdaki Başlıca Ortak Görüşler

— Bu toplantı Orta Doğu sorunu ve barış için ümit verici bir ortam yaratmaktadır. İlk defa İsrail ve Filistin taraflarının bir araya gelmesi çok önem taşımaktadır.

— Kuzey-Güney diyalogu, Doğu-Batı diyaloguyla birlikte yürümelidir. Orta Doğu ve Akdeniz bölgeleri ile Filistin sorunu, Avrupa barışı (Doğu-Batı diyalogu) açısından son derece önemlidir. İtalya, Avrupa'daki önemi dolayısıyla, eski Başbakan Aldo Moro'nun da 1974' de belirttiği biçimde, bu konuya ayrıca önem vermektedir.

— Filistinsorunu Orta Doğu sorununun temelidir.

— FKÖ, Filistin halkının tek ve meşrû temsilcisidir.

— Orta Doğu'da güvenilir sınırlar içinde yaşamak ve "self-determination" hakkının tanınması, bölgedeki herkesin hakkı olmalıdır. (Toplantıda, İsrail'in bir devlet olarak yaşamak hakkına FKÖ karşı çıkmamıştır.)

— Orta Doğu sorunu için, bütün ilgili tarafların (İsrail, FKÖ ve

başlıca Arap ülkelerinin) katılacağı âdil bir çözümün, BM'nin de aracılığıyla sağlanması gerekmektedir.

— Camp David bir ilk adım olabilir. Ama yeterli değildir; muğlaklıklarla doludur ve ayrı bir antlaşmadır; yani kısmî bir barıştır.

— Batı Şeria ve Gazze'de bir Filistin devleti kurulmalıdır. İsrail, 1967'den bu yana elinde tuttuğu topraklardan çekilmelidir.

— Avusturya Başbakanı B. Kreisky ve Alman Sosyal Demokrat Partisi Başkanı W. Brandt'ın Y. Arafat'la yaptığı son görüşmeler ile Arafat'ın İspanya gezisi çok olumlu gelişmelerdir.

— Avrupa (AET), Filistin sorunu karşısındaki sorumluluğunun gereğini yerine getirmelidir.

— Yaser Arafat, İtalya'ya resmen dâvet edilmelidir.

III. FKÖ'nün Konuşması

A. Avrupa'yla Diyalogtan Sorumlu Ahmed Daccani'nin (Heyet Başkanı) Konuşması

— Y. Arafat'ın toplantı için iyi dileklerini ilettiler.

— İtalyan halkına, hükümetine, Avrupa halklarına iyi niyetlerini sundu. Böyle bir toplantıya katkısı olan bütün ülkelere teşekkür etti.

— Roma'da, Avrupa'da gördükleri havanın, Araplarla bir dayanışma içinde olduğunu gösterdiğini söyledi.

— Bölgedeki durum, dünya barışını tehdit etmektedir.

— Güney Lübnan'da bakteriyolojik silâhlar da kullanılarak pek çok sivil "vahşice" öldürülmektedir. İsrail, FKÖ'ye karşı her yerde en modern ABD silâhlarıyla saldırmağa niyetli olduğunu ortaya koymaktadır.

— ABD, Camp David'i barış diye kabul ettirmek istemektedir. Bir yıllık "sözüm ona barış"tan sonra, bölgede savaş ortamı daha güçlenmiştir.

— Oysa, "self-determination" hakkını daha 1918 yılında ABD'nin kendisi (Başkan Wilson) açıklamıştı.

— Orta Doğu'daki durum, âdil bir barışı gerektirmektedir. Dünya barışı bunu zorunlu kılmaktadır. Bu da ancak Filistin sorununun

âdil bir çözümünü ve Filistinlilerin ulusal haklarının tanınmasını zorunlu kılar.

— Filistin devrimi, uluslararası kurtuluş hareketinin bir parçasıdır.

FKÖ, İsrail toplumu içinde âdil barıştan yana olanları takdirle karşılamaktadır. Fakat, İsrail hükümetiyle diyalog mümkün olamamaktadır. Çünkü, İsrail hükümeti, FKÖ'deki herkesi öldürmekten başka bir şey düşünmemektedir.

— İsrail Dışişleri Bakanı Moşe Dayan, işgal altındaki topraklardaki FKÖ yanlısı kişilerle (“adamlarımızla”) görüşmüştür. Fakat, ardından Almanya'ya gittiğinde, “FKÖ'le değil başkalarıyla görüştüğünü” söylemekte ısrar etmiştir.

— FKÖ temsilcisi, toplantıda “Filistin Halkının Vazgeçilmez Hakları Komitesi”nin sorunla ilgili raporunu (2) olumlu karşıladıklarını bildirdi.

— Sorunun yeniden BM'de görüşüleceğine atıfla, BM'in kararlarına saygılı olduklarını açıkladı. BM'in Filistinlilere “self-determination” hakkını tanıyacağına inandığını belirtti. “Camp David'i kabul edemeyiz” dedi.

— Avrupa'yla diyaloga verdikleri önemi belirtti. “İki bölgenin barışı ortaktır” dedi. Özellikle güçlü siyasal partileri dolayısıyla İtalya'da ve Belçika'da destek bulduklarını söyledi.

“Avrupa sorumluluklarını yüklenmelidir; biz hep bunu bekledik” dedi. “Araplar, 1979'a 'Avrupa yılı' olarak bakmaktadır” diye ekledi. Arafat'ın Viyana ve İspanya gezilerine değindi. Kendisinin de bu geziye katıldığını belirtti.

— “Dünyadaki her devletle ilişkiyi istiyoruz. Yoksa savaş olabilir; olmamalıdır.” dedi.

— “Bütün sıkıntılara rağmen, geleceğin daha iyi bir dünya getireceğine inanıyoruz” diye ekledi.

B. FKÖ'nün Roma'daki Gayrı-resmî Temsilcisi Neymir Ahmed'in Konuşması

— Filistinlilere “self-determination” hakkının BM'de kabul edildiğini belirtti.

(2) Bu raporda, “bütün devletler için güvenlik” ilkesine yer verilmiştir.

— Filistinlilerin 1948'de "atıldıkları" topraklara geri dönmeleri gerektiğini söyledi.

— Bağımsız bir Filistin devleti kurulmalıdır.

— "Biz Filistinliler barışa, ama şerefli bir barışa ihtiyaç duymaktayız. Bir kimlik kartına bile sahip değiliz" dedi.

— Bu toplantı, uluslararası kamu oyundaki değişimi ortaya koymaktadır.

— "İsrail, Çin'i tanımağa karşı çıkmıştı; İran Şahı'yla yakın ilişkisi vardı. Hep gerici-aşırı sağcı politikalar izlemiştir. Dünya'daki gerginliği azaltıcı her şeye karşıdır."

— "İsrail saldırganlığı sona ermelidir."

— "Sadat, Kudüs'e giderken kendi Dışişleri Bakanı'na bile haber vermedi. Bu barışı Mısır'da Sadat'tan başka hiç kimse tutmamaktadır. Böyle barış istemiyoruz. Bütün faşist-ırkçı güçlere karşı savaşmalıyız."

— "En önemli forum BM'dir. BM Güvenlik Konseyinde, halkımızın barışı için yeni bir karar yolunda çalışacağız."

— Neymir Ahmed, FKÖ adına yeniden ve son olarak söz aldığı da da, Y. Arafat'ın mesajını okudu. Mesaj, "Filistinlilerin haklı davasını, "self-determination" hakkını dile getiriyordu ve Akdeniz'de ve bütün dünyada barışın gerekliliğine değiniyordu. Ayrıca, "İtalya'daki demokratik güçlerle işbirliğine devam edileceğini" belirtiyordu. (Bunun üzerine, toplantı başkanı, Kollokyum adına, mesajdan duyulan memnurluğu belirtti ve cevap olarak, desteğin iletilmesini FKÖ temsilcisinden istedi.)

IV. İsrail'lilerin Konuşması

— "Barış olmadan hiçbirimiz için güvenlik söz konusu olamaz."

— Herkes için kapsamlı ve âdil bir barış olmadan gerçek barış olamaz.

— Filistin sorunu çözülmeden kapsamlı barış olamaz. (Yalnız bir İsrail'li konuşmacı, "Filistinlilerin ulusal haklarının gerçekleşmesi, Orta Doğu barışı için bir ön-şart değildir" dedi.)

— Batı Şeria ve Gazze'de kurulacak ve başkenti Kudüs olacak bir Filistin devleti kurulmadan Filistin sorununa çözüm bulunamaz.

— İki taraf (İsrail ve FKÖ) arasında bir diyalog olmadan ilerleme sağlanamaz.

— Kısaca, “Filistin sorunu çözülmeden barış olamaz. Barış olmadan Filistin sorunu çözülemez.”

Bütün dünyada Filistin dâvasının aldığı mesafe gerçekten “muazzamdır” (“immense”). Ancak bundan da önemlisi, İsrail kamu oyunun Filistinlilerle beraber yaşanabileceğine ikna edilebilmesidir. FKÖ buna önem vermelidir. Sadat’ın gezisi, Mısır’a karşı İsrail kamu oyunu böyle “muazzam” biçimde değiştirmiştir.

V. Türkiye’nin Toplantıdaki Durumu

Toplantıda Türkiye’yi, Cumhuriyet Senatosu Dışişleri Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Ziya Gökalp Mülâyim ile birlikte temsil ettik. Toplantının başında söz alarak Ek’te yer alan konuşmayı sundum.

Daha sonra konuşan bir Yunan konuşmacı (PASOK Üyesi), konuşmasının bir yerinde, “Orta Doğu’da başka yerlerde de sorunlar bulunduğunu” söyleyip “Kıbrıs’taki trajedi ve sömürgeleştirme”ye -bu kadarıyla- değindi.

Toplantıda daha sonra bir konuşma yapan Profesör Mülâyim buna da cevap vererek (3), özetle şunları söyledi :

— Senato adına, düzenleyici Komiteye teşekkür etti.

— Bu toplantının Filistin konusuna ayrılmış olduğunu, bu nedenle ancak o konuda konuşacağını belirtti. “Dün bir Yunan meslekdaşın Kıbrıs sorunu hakkında konuştuğunu, oysa Kıbrıs’ın burada konuşulmaması gerektiğini” söyledi. “Bizim de söyleyeceklerimiz vardır. Bizim görüşümüz, konunun Rum ve Türk toplumlarının birarada bulunduğu bir forumda konuşulabileceği yolundadır” dedi.

— “Asıl konu olan Orta Doğu sorununa gelince, Avrupa’nın Filistin’e karşı tutumunun değişmekte olduğunu görüyorum” dedi. “Bu ülkeler ABD’nin tutumundan ayrılmaktadır. ABD yanlış bir politika izleyegelmiştir. İçerideki lobilerinin etkisindedir. ABD objektif olamaz.

(3) Ancak, Profesör Mülâyim’den sonra ertesi gün başka üç Yunan konuşmacı yine de birer kelimeyle Kıbrıs konusuna değinmekten kendilerini alamadılar. Yunan Komünist Partisi üyesi, Havana’ya da atıfla, her yerde Kıbrıs konusuna temas edebileceklerini söyledi. Türk üyeler artık bunlara başka bir cevap vermediği gerekli görmediler.

ABD'nin tutumu Orta Doğu'da barışı önleyen çok önemli bir etken-
dir" biçiminde konuştu.

Orta Doğu barışının, petrol dolayısıyla daha da önem kazandığı-
nı belirtti.

— Türkiye'nin Orta Doğu barışıyla ilgili olduğunu ama bu ilgi-
nin petrolden ileri gelmediğini; tarihî bağları dolayısıyla bir Orta Do-
ğu ülkesi olduğunu söyledi.

— Filistin sorununun temel konu olduğunu belirtti. "Sorunun
çözümü yolunda ilk şart olarak süper devletlerden biri olan ABD'nin
Orta Doğu'daki tek süper devletin kendisi olmadığını, başka bir sü-
per devletin de varlığını görmesi gerektiğini" söyledi. "Yoksa barış
mümkün olamamaktadır. Burada barışın sağlanabilmesi için süper
devletler bu ülkeleri yalnız bırakmalıdır" dedi.

— "Filistin halkı bütün haklarına sahip olmalıdır. Devlet hak-
kı da olmalıdır. Türkiye, Filistin halkının tek temsilcisinin FKÖ oldu-
ğuna inanmaktadır. Ağustos 1979'da Ankara'da bir FKÖ temsilciliği
açılmıştır" diye ekledi.

— "Türk Parlamentosu olarak Filistinlilere başarılar dilerim ve
yanlarında olduğumuzu bildiririm" dedi.

Öte yandan, toplantıda Türkiye'yi yakından ilgilendiren olumlu
bir nokta da şu olmuştur: Tebliğ sunan konuşmacılardan, Fransız -
Arap Dayanışma Derneği'nin başkanı Lucien Bitterlin, geniş bir bi-
çimde, Filistin'deki Osmanlı yönetimini övdü. Osmanlı Anayasasına
göre Türkle Arap arasında hiçbir fark bulunmadığını belirtti. "Filis-
tinliler eşit hakka sahip olmak şansını 1918'den sonra, yani Türk yö-
netiminden çıktıktan sonra kaybetmişlerdir. Bugüne kadar da ne ya-
zık ki kazanamamışlardır" dedi.

VI. Toplantıda Dile Getirilen Başka Önemli Görüşler

— **Bir İtalyan Konuşmacı:** "Arafat'ın diplomatik taaruzunun
Avrupa'ya yönelmesi ilginçtir. ABD'de 1980'de başkanlık seçimi yapı-
lacaktır. Başkan, Yahudi lobisini dikkate almak zorundadır (4). Bu
nedenledir ki FKÖ, Avrupa'yı tercih etmektedir. Avrupa, bu açıdan
en istikrarlı dönemindedir."

(4) Fakat son zamanlarda Arap asıllı Amerikalılar Yahudi lobisini dengelemek
üzere faaliyetlerini yoğunlaştırmaktadır.

— **BM'nin Filistin Halkının Vazgeçilmez Hakları Komitesi Başkanı** : Colombo ve Havana'da, Filistin dramının nasıl kuvvetle hissedildiğini gördüğünü söyledi. "Üçüncü Dünya, Avrupa'nın bu soruna ilgisiz kaldığının farkındadır" dedi.

— "Akdeniz'e kıyısı olan Avrupa ülkeleri, sorunun devamından en fazla zarar görür. Onlara daha büyük rol düşmektedir."

— "Camp David, ılımlı Arap ülkelerinin de etkinliğini azalttı. Camp David, bu aşamada barışı maalesef sağlayamamıştır."

— "İsrail'in devlet olarak yaşamak hakkı FKÖ'nce kabul edilmektedir."

— **İtalyan Komünist Partisi** : "Filistin sorunu Araplara karşı yankınlık uyandırmaktadır ama bazı Arap ülkelerinin politikalarını da görmezlikten gelemeyiz. Örneği, Fas'ın Sahra'ya karşı saldırganlığı."

— **Bir İtalyan Konuşmacı** : "1947 BM. kararı, Filistin'de Arapların da devlet kurmak hakkını tanımaktadır. İsrail, Filistinlilerin devlet kurmasına karşı çıkmakla kendi 'meşruiyetini'de inkâr etmiş olmaktadır."

— **Bir İsrail'li Konuşmacı** : "Filistinlilerin acısını en iyi biz Yahudiler anlayabiliriz."

— "İsrail ve Filistin'in de dahil olduğu bir Orta Doğu Konfederasyonu bir gün kurulabilmelidir."

— "1948 öncesinde nasıl bir İsrail devleti doğum sancuları geçirdiyse, şimdi de bir Filistin devleti doğmak üzeredir."

— "Nasıl Sadat Knesset'de konuştuysa, bir gün Arafat da orada konuşacaktır."

— **İtalyan Hıristiyan Demokrat Partisi** : FKÖ temsilcisinin toplantıda, kendilerinin kimseyi ortadan kaldırmak niyetinde olmadığını söylemesinden memnurluk duyduğunu belirtti.

— **Bir Fransız Konuşmacı** : Toplantıda, FKÖ aleyhine tek cümleyi kullandı. "Filistinlilerin, Mart 1979 (Mısır-İsrail) Antlaşmasını hesaba katmamalarının yanlış olduğunu" söyledi.

— **Bir Fransız Konuşmacı** : "1948'den bu yana Orta Doğu değişti. Batı'nın buradaki durumu da. Artık buradaki tek Batı dostu İsrail değildir."

— **Bir İrlandalı Konuşmacı** : Filistinlilerin durumuyla İrlandalıların arasında benzerlik kurdu. İrlanda'nın bir kısmının hâla bağımsız olmadığına işaret etti.

— **Arap Asıllı Bir İtalyan Konuşmacı** : Toplantıdaki İsrail aleyh-tarı en sert konuşmayı yaptı. İsrail'in "yaratılmasının" "büyük bir yanlış" ("a huge mistake") olduğunu söyledi. Buradaki mücadelenin, tüm Filistin ülkesinin bağımsızlığına kadar süreceği belirtti. "Nazilerin hışmına uğrayan Yahudilerin hışmına da bu sefer Filistinliler niye uğrasın?" dedi. "Begin, 350 kişiyi bizzat öldürdü" diye ekledi. "Sabırlı olup bekleyiniz" dedi. "Filistin özgür olacaktır. İsrail, ABD hesabına petrol kuyularını beklemenin cezasını bir gün ödeyecektir" diye konuştu.

— **Bir İsraili Konuşmacı** : "Filistinlilere ulusal hakları verilme-li. Ama aynı haklar Yahudi halkına da tanınmalı. (Yahudilerin) sayı-ları azdır; korkuları vardır. Bu hakkı bize de tanıyınız" dedi.

— **Bir İsraili Konuşmacı** : "İsrail'deki Arapların acıları son bul-malıdır. İsrail'deki yüksek enflasyonun da, ülkedeki demokratik olma-yan baskıların da nedeni bu uygulamalardır" diye konuştu.

— **İrlanda-Arap Derneği Adına Bir İrlanda'lı Din Adamı** : "Bir grubun ötekine egemen olmasına, dolayısıyla Yahudilerin Araplara hükmetmesine karşıyız" dedi.

— **Yunan Komünist Partisi** : "Avrupa yalnız AET Avrupası de ğil-dir. Bütün Avrupa devletleri demektir."

— "Bölgedeki (Orta Do ğu'daki) bütün ülkelerin ulusal sınırları için güvence verilmelidir."

— "Yunan Parlamentosu FKÖ'nü hemen tanımalıdır."

SONUÇ

Toplantı sonunda yayınlanan bildiride özetle şu noktalar yer aldı :

— BM Güvenlik Konseyi'nin 242 Sayılı kararında de ğişiklik ya-pılması gereklili ği,

— Lübnan'ın bağımsızlık ve toprak bütünlüğünün güvence altın-da olması,

— İtalyan Hükümetinin FKÖ'nü tek taraflı tanınması yolunda İtalyan siyasal güçlerinin baskılarını arttırmaları,

— Yaser Arafat'ın İtalyan Hükümetince İtalya'ya resmen dâ-vet edilmesi için girişimde bulunulması.

Toplantı hakkında son söz olarak şu söylenebilir :

Toplantıda Yugoslavya ve Romanya dışında, öteki sosyalist ülkelerden hiçbir konuşma yapılmadı.

ABD'nden de Kızılderilileri ve İspanyol asıllıları temsilen yapılan ve ABD'ni ve Yahudileri suçlayan konuşmalar dışında (ABD'nden) ciddi bir katkıda bulunulmadı.

Bu durumda, Konferansın, öncelikle İtalya ve öteki Batı Avrupa ülkelerinin FKÖ kanalıyla diğer Arap ülkeleriyle ilişkilerini güçlendirmek yolunda bir amaca yönelik olduğu kendini göstermektedir. Batı Avrupa'lı konuşmacılar, Filistinlilere ne kadar yakınlık duyduklarını göstermek yarıştı içinde göründüler.

FKÖ'nün Batı Şeria ve Gazze'de bir devlet kurması yolunda ortaya çıkan görüş birliği, (FKÖ'yü) bu "asgari" çözüme râzı etmek yolunda bir çaba olarak görüldü. İsrail'in de —son yıllardaki bütün uzlaşmaz görüntüsüne rağmen— aslında fazla itiraz duymadığı böyle bir "asgari" çözüme "râzı edileceği" kendini hissettirdi. İsrail'in, bu yolda Avrupa'dan yönelen bir baskı altında olduğu açıkça görüldü.

FKÖ'ye gelince; Avrupalıların Filistin konusundaki destek yarısından memnun görüldü. Açıkça söylememekle birlikte, bazı dolaylı ifadelerle İsrail'i ayrı bir devlet olarak kabul ederek Batı Şeria ve Gazze'de bir devletle yetineceği izlenimini verdi. Ancak bu, FKÖ'nün bir taktik değişikliği midir (yani burada kurulacak "asgari" bir devleti elde ettikten sonra İsrail'i ortadan kaldırmak yolundaki uzun vâdeli mücadelesine devam edecek midir)?; yoksa bir strateji değişikliği midir (yani ister istemez böyle bir "asgari" çözüme uzun dönemli olarak da râzı mı olmaktadır)?

Bunu kestirmek güçtür. 1979 sonlarında bakıldığında, FKÖ, bundan bir yıl öncesine kadar reddettiği bir "asgari" çözüme artık yanaşmakta; İsrail'e karşı tutumunu önemli ölçüde değiştirmektedir. Yani FKÖ, belki de, böyle bir tutum değişikliği göstermeden "asgari" çözüme elde etmenin bile gittikçe güçleştiğini görmüştür. Ama bu "asgari" çözüme râzı olurken, İsrail'in ayrı varlığına da "evet" demektedir. Bunu yaparken uzun dönemli bir taahhüt altına da girmiş olmaktadır. Yani, FKÖ, bu tutumunu kendisi belki bir taktik değişikliği olarak görse bile, bu, stratejik bir değişiklik anlamını da kaçınılmaz olarak yaratmaktadır.

EK

“ A GENERAL ANALYSIS OF THE MIDDLE EASTERN
QUESTION AND TURKEY'S ATTITUDE ”

As a member of Ankara University working on Turkish and Middle Eastern history, I will first explain my own views on the Middle Eastern question and will in the latter part of my talk, present a descriptive evaluation of Turkey's attitude vis-à-vis the Middle Eastern question in general and Palestinians' rights in particular.

Let me first touch upon what struck me most when I first saw the title of the Colloquium. The Colloquium, the title states, is about “the Palestinian people's national rights *and* peace in the Middle East”. I think one can safely regard the first part as a synonym for “the Palestine question”. As to “peace in the Middle East” allow me to repeat that it has become axiomatic since 1945 that “the Palestine question” has become identified with “the Middle Eastern question”. Therefore, solution of “the Palestine question” is a must for “peace in the Middle East”. I think I am justified if I can now interpret the title of this important colloquium as follows: “Palestinian People's National Rights *for* Peace in the Middle East”.

We all know that the Jewish people were, in the years preceding 1945, subjected to oppression and even to pogroms. They may have deserved to own a homeland of their own, as indeed was promised by the Balfour Declaration of 1917. But why in Palestine? What is more, for the Jews to own not only a homeland but even a state of their own led up to rendering homeless the Arab people of Palestine.

This seems to be an irony of history and a great injustice to the Palestinian people.

I strongly believe that in 1947 the United Nations should have given independence or, to be more precise, the right of “self-determination” to Palestine as a whole. The mandatory rule in Palestine should not have ended by merely, and unrightfully too, dividing the territory. Most probably, to adopt the minority plan at the U.N. General Assembly in 1947, which foresaw establishing a federal state in the whole Palestine comprising of an Arab and a Jewish entity

might at least have prevented the Middle East region, right from the beginning, from turning into a powder-keg. On the other hand, while the U.N. General Assembly resolutions have only advisory status, the 1947 resolution to partition Palestine served as a formal basis to Israeli proclamation of statehood in 1948.

If such binding power is going to be attached to a U.N. General Assembly resolution, then an Arab Palestinian state can, and has to be, established upon the very same basis. Only then, could the will of the U.N. of 1947 be regarded as having materialized totally.

In my view, if a democratic state in the whole Palestine is to be found unpractical, establishment of a bi-zonal federation in the whole Palestine, comprising of both the Jewish and the Moslem elements, in line with the minority plan of the U.N. General Assembly in 1947, would be an ideal minimum solution to the Palestine question, which, as I said above, would solve the Middle Eastern question itself. I opine that this question can best be solved by the directly concerned parties without any foreign interference whatsoever.

And if one of the two parties most "directly concerned" is Israel, as representative of the Jewish element of the old Palestine, the other one, needless to say, is the Palestine Liberation Organization which, in the last five years, has been recognised not only in the Arab and Islamic world, but, in an ever-increasing degree, in the international field and most significantly in the West, too, as the sole and legitimate representative of the Palestinian people. The very holding of such a colloquium in an important Western country, Italy, is in itself a manifestation of the increasing prestige of the PLO in the West.

Peace-lovers in the Middle East will admit that Israel should not disregard the fact that it is only an island in an Arab sea. No matter how much one sympathizes with the Jews for the pre-1945 period, Israel should not forget the stark reality that it has entered the region somewhat as an outsider, as a rather foreign element imposed upon the area from without. I don't think that even historical claims going back to thousands of years can lend justification to this rather artificial introduction into the area. That is why I venture to say, that Israel should try to gain for itself genuine recognition in the region, which can be achieved only through friendship and love.

Israel, as the state of the Jews, who, for years, underwent every form of oppression, is probably in the best position to understand

the distress of a people, who, for so many years now, have been living through all sorts of agonies in their struggle for their national rights. But Israel, regrettably, has chosen for itself another method, namely, to demonstrate to friend and foe alike that it can simply kill more people in the area. It is altruism to say that this is not the way for gaining genuine recognition in the region.

On the other hand, it is again extremely difficult to accept yet another argument by Israeli leaders in refraining from any dialogue with the PLO, alleging that the PLO is a mere terrorist organization. This seems to be yet another disregard of the fact that Israel itself was the product, also of the terrorist organizations, aimed at the materialization of Jewish national goals. Whereas it has become an established fact for everyone throughout the world that the PLO has, for many years now, stood against terrorism and has, indeed, as was manifested most recently by the Ankara incident in July 1979, rendered assistance to break down any such activity.

Before going now into a summary of Turkish attitude vis-à-vis the Palestine question, I will repeat one final word : genuine solution thus genuine peace, will be achieved only by the direct parties of the Palestine question.

As to an objective analysis of Turkey's position, let me first say that Turkey, the easternmost of the West and westernmost of the East, is the only Islamic country with territory in the European continent. And as such, it has been for many hundreds of years in dialogue and interaction with the West. It is, therefore, inevitably, an integral part of the West, of Europe. Yet, Turkey is also an Asiatic, a Middle-Eastern power. It is, indeed, a Moslem country. Thus, it is, due to so many deep-rooted factors, an integral part of the Islamic world. The fact that Turkey maintains relations with the West, on the one hand, and with the Islamic world and the Third World on the other, is not an element of insincerity, but a natural outcome of its objective, rather *sui generis* conditions.

It is true that even Turkey itself was not always fully aware of its objective conditions after 1945, in the period when the Palestine question arose. Indeed, in the late-1940's and the '50's, though to a certain degree due to the fact that the world itself was, for the most part of that period, divided into two rival blocs, and that Turkey was, at the beginning, exposed to territorial demands from one of the two leaders of the two blocs, Turkey pursued a foreign policy, totally disregarding the Third World and largely dependent on the West,

to such an extremity that, at times, it was, so to speak, "more Royalist than the King".

However, with mid-1960's onwards, due to, on the one hand, the disintegration of bi-polarization on the international scene, and, on the other hand, in parallel with changes in the other external and internal dynamics of Turkish foreign policy, Turkey began to become aware of its own objective conditions. In other words, Turkey began to pursue a foreign policy which, without cutting off the ties of friendship with the West, put an end to total dependence on the West, and in the meantime, turned for rapprochement towards the Third World in general, and the Arabs and other Islamic countries in particular.

Since then significant developments have been achieved in this direction.

Turkey's attitude towards the Palestine question, developed in parallel with the improvement in its relations with the Arab countries. Very recently, Turkey recognized to the PLO, with which it already had established relations since 1975, the right to open a representation with diplomatic privileges in Ankara on 15th of August 1979. Turkey has also recognized to the PLO, among others, the right of "self-determination". Turkey had already voted in favour of the U.N. General Assembly Resolution No. 3236 in 1974, recognizing "self-determination" to the PLO. Turkey is also a member of the 23-member committee of the UN on the inalienable rights of the Palestinian people.

On the other hand, Turkey is of the opinion that Israel should withdraw from all the territories it occupied in 1967 and that the Palestinians should be given the right to establish their own state and their legitimate rights. On the other hand, Turkey, as all other Islamic countries, is particularly concerned about the status of Jerusalem (*El Kuds*).

Israel's disregard for the international character of this holy city of Islam, Christianity and Judaism alike, not to mention its unilateral monopolistic practices towards turning it into the capital city of Israel, all cause discontent in Turkey, like in any other Islamic country. Turkey also believes that any settlement without the participation of all the concerned parties cannot bring a just and durable peace into the Middle East.

I mentioned above that Turkey's own objective reasons necessitate it to maintain friendship both with the West and with the Arab and

Islamic countries. It goes without saying that Turkey will draw utmost content from seeing its Western friends on the one hand and its friends in the Middle East on the other, not in conflict, but, contrariwise, in a state of mutual understanding and even in cooperation as indeed the very holding of such a colloquium manifests.

As a matter of fact, such cooperation is in harmony with both the spirit and letter of the Final Act signed at Helsinki in 1975, which is doubtlessly one of the most important political documents of the post-1945 era. Indeed we all know that the Helsinki Final Act openly expressed the close relationship between security in Europe and security in the Mediterranean area. Security in the Mediterranean region means, to a great extent, security in the Eastern Mediterranean which, in turn, brings us back to peace in the Middle East. Turkey attaches great importance to this aspect of the Helsinki Final Act.

This colloquium is a further step towards the implementation of the requirements of Helsinki. It is encouraging to know that still further steps towards this goal are coming ahead.

Italy, as both a European and a Mediterranean power, deserves our warmest appreciation for its relentless efforts in this direction.